

Oblig 1 Exphil: Analytisk sammendrag av Descartes 2. Meditasjon 11, avsnitt 11 og 12.

Oppgavetekst

7. Gi et analytisk sammendrag av Descartes' voks-eksempel (Descartes 1 2015, Med. 2, avsnitt 11 og 12) hvor du gjør rede for hvordan Descartes kan konkludere med at "erkjennelsen av vokset er ene og alene et åndens innsyn."

Introduksjon

Avsnittene som er diskutert her er tatt fra René Descartes andre meditasjon. Frem til nå i Meditasjonene har Descartes tvilt på all den tro og kunnskap han har om virkeligheten. På sin leting etter et Arkimedisk punkt har han kommet frem til solipsisme. Men dette er ikke et tilfredsstillende endepunkt, så Descartes prøver å finne ut på hvilke måte vi kan oppnå sikker viten om den virkelige verden vi ikke kan tvile på, og det er her avsnitt 11 og 12 kommer inn:

Argumentene

I første setning i avsnittet sier at vi ønsker å betrakte det som er tydeligst for alle, nemlig noe vi kan ta på, noe med utstrekning, noe legemlig. Det legemet Descartes vil at vi skal betrakte: et stykke voks. Han beskriver så alle de tingene vi tenker på når vi ser for oss et stykke voks: det har en viss farge, størrelse og form; det har visse egenskaper: det er hardt, kaldt og når man slår på det, så lager det lyd. Descartes beskriver her mange av de tingene vi ville svart om han ba oss om å beskrive et stykke voks. Dette er viktig, for her setter Descartes opp en forestilling om hva som gjør at vi kan vite hva et stykke voks er, før han rett etter på river denne forestillingen ned men følgende spørsmål:

Om noen nå smelter om voksen, slik at alle egenskapene beskrevet over endres eller forsvinner, vil det fortsatt være samme stykket med voks?

Descartes sier her at det ikke kanskje ikke er sansene som lot vokset gjøre seg erkjennes. Alt vi brukte til å beskrive vokset er nå borte. Vokset er ikke lenger hardt, kaldt eller lager lyd når vi slår det, det er derimot mykt, varmt og absorberer alle slag vi gir det. Men ingen vil fornekte at det fortsatt er det samme stykket med voks, selv om våre sanseinntrykk av det er helt anderledes. Så argumentet her er

(P1) Et stykke voks har visse egenskaper vi kan sanse

(P2) Selv om vi endrer på disse egenskapene vil voksen fortsatt forbli det samme stykket med voks.

(K) Det er ikke disse sanselige egenskapene som lar dette stykket med voks erkjenne seg.

Men om det ikke er sansene våre som gir oss en erkjennelse av vokset, slik som intuitivt virket å være tilfellet, hva kan det være da?

Vi er nå over i avsnitt 12. Descartes har kommet til det ikke er disse sanselige egenskapene som kan være selve stykket med voks. Det må så være noe annet han forestiller seg når han tenker på voksstykket. Han prøver så å fjerne alle disse egenskapene, og sitter så igjen med 3 egenskaper. Disse egenskapene er ikke sanselige egenskaper, men egenskaper som tilhører vokset i seg selv, nemlig at det er noe *utstrakt*, *bøyeleg* og *bevegelig*. Han går så igjennom disse egenskapene for å

finne ut om det er gjennom en av disse voksstykket lar seg erkjenne.

Descartes starter med å ta for seg det bøyelige og bevegelige. Han lurert på om dette er noe han kan innbille seg som en form som blir til en annen (trekant av voks blir en firkant). Dette kan han ikke akseptere grunnet følgende argument:

(P1) Om det er det bøyelige og det bevegelige som vi innbiller oss når vi tenker på vokset, så vil vokset ha uendelige mange forandringer.

(P2) Vår innbiling er ikke i stand til å gjennomgå uendelig mange forandringer

(K) Det kan derfor ikke være det bøyelige og det bevegelige som gir begrepet om vokset.

Han konkluderer derfor med at det ikke er det bøyelige og det bevegelige som gjør at vokset lar seg erkjenne. Men hva med det utstrakte? Her følger et lignende argument: vi kan se for oss at voksstykket varmes og vokser. Jo mer stykket varmes, jo mer vokser det. Så det er her også uendelige mange måter vokset kan vokse på, og med et helt tilsvarende logisk argument som over kan Descartes kaste idéen om at det er det utstrakte som lar vokset seg erkjenne.

Det er bare en ting Descartes sitter igjen med nå, og det vises så med det følgende argumentet:

(P1) Vokset lar seg ikke erkjenne gjennom det bøyelige eller det bevegelige

(P2) Vokset lar seg ikke erkjenne gjennom det utstrakte

(K1) Hva vokset er, er ikke mulig å forestille seg billedlig

(K2) Hva vokset er, kan bare gripes gjennom ånden.

Descartes lurert så på hva dette stykket med voks egentlig er. Han mener at det er det samme som det stykket han ser, berører og lukter, men selve erkjennelsen av vokset kommer ikke fra disse sanseinntrykkene, det kommer ene og alene fra åndens innsyn. Det er dette som er det viktige punktet Descartes prøver å argumentere for i disse avsnittene: Den eneste måten vi kan få viten/erkjennelse om en gjenstand er gjennom vår ånds innsyn i den gjenstanden.

Konklusjon

Descartes har her lagt mye av grunnen for en av de tre store epistemologiene som skulle regjere filosofien helt opp til vår tid: rasjonalisme. Argumentene i avsnittene peker mot at selv om vi kan sanse en gjenstand, så er det bare vår ånds innsyn, med andre ord rasjonaliteten vår, som kan gi sann erkjennelse om denne gjenstanden.